

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลตำบลไทรมา
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี *

กฤษฎา ศรีนนท์ **

คำสำคัญ : พฤติกรรม / การจัดการขยะมูลฝอย

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทศบาล ตำบลไทรมา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอเมืองนนทบุรี ครอบคลุมพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 8.14 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 5,090 ไร่ และมีระยะทาง ห่างจากศูนย์ราชการจังหวัดนนทบุรีประมาณ 8 กิโลเมตร ซึ่งห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 12 กิโลเมตร มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 22,687 คน และมีจำนวนครัวเรือน 15,224 ครัวเรือน ในเขตการปกครองทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านวัดแดง หมู่ที่ 2 บ้านคลองบางก่าลำ หมู่ที่ 3 บ้านคลองหลุมมะดัน หมู่ที่ 4 บ้านไทรมาเหนือ หมู่ที่ 5 บ้านไทรมาได้ และหมู่ที่ 6 บ้านบางประดู่ (เทศบาลตำบลไทรมา อำเภอเมืองนนทบุรี : ข้อมูล ณ วันที่ 30 มกราคม 2562) ซึ่งประชากรทั้งหมดนี้มีอัตราการย้ายถิ่นจากชุมชนอื่นเข้ามาอาศัยและประกอบอาชีพในพื้นที่ เพิ่มสูงขึ้น เพราะตำบลไทรมา เป็นจังหวัดที่มีความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและความ เป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งยังมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานครส่งผลให้เกิดปัญหา บางประการขึ้นในชุมชน เช่น ปัญหาการถือครองที่ดิน ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน ปัญหาน้ำ เน่าเสีย รวมถึงพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้องของชุมชน

แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ต้องมีการบริหารส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลไทรมา อำเภอเมือง จังหวัด นนทบุรี ได้ดำเนินการเพื่อขจัดขยะมูลฝอย รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นไปตาม พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 และ กฎระเบียบข้อบังคับ มาตรฐานการบริหารและการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ซึ่งจากผลการดำเนินงานในหลายปีที่ผ่านมา พบว่า ประชาชนในชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีบริการรถเก็บขยะในชุมชน

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง **การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ชุมชน เทศบาลตำบลไทรมา อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี** โดยมีรองศาสตราจารย์ อนุศักดิ์ทิพย์ เอกแสงศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

** นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการงาน สาธารณะคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แต่ยังไม่สามารถเก็บได้ทันในแต่ละวัน ส่งผลให้มีขยะที่ตกค้างและส่งกลิ่นเหม็น ทั้งนี้ทางผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่างมีความสนใจที่จะนำประเด็นขยะมูลฝอยในชุมชนนี้มาจัดทำเป็นโครงการลดขยะในชุมชนและพัฒนาความรู้ให้กับคนในชุมชนในด้านการจัดการขยะ แต่ด้วยปัญหาที่ประชาชนมีความหลากหลายทางประชากรศาสตร์ ดังนั้นจึงยังไม่สามารถจัดโครงการฝึกอบรมหรือพัฒนาคนในชุมชนไปพร้อมกันทั้งหมดได้ เนื่องจากพื้นฐานความรู้ของแต่ละคนนั้นมีความหลากหลายอยู่มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิเกียรติ อังกาบอรณะ (2560) ที่กล่าวสรุปไว้ว่าความร่วมมือของประชาชนในชุมชนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการจัดทำบริการสาธารณะและจะนำมาซึ่งความสำเร็จ อันมิได้เกิดจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งหากภาคประชาชนยังมีความกระจัดกระจาย แตกต่างอยู่มาก หรือต้องการให้องค์กรส่วนท้องถิ่นจัดการเพียงฝ่ายเดียวก็ยากที่ชุมชนจะพัฒนาแบบยั่งยืนได้

จากการศึกษาค้นคว้าทั้งจากงานวิจัยและจากชุมชนต้นแบบทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับการศึกษาครั้งนี้โดยสรุปได้ว่าการศึกษาเรื่องพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ควรจะต้องศึกษาถึงตัวแปรด้านพฤติกรรม ความรู้พื้นฐาน และความแตกต่างระหว่างบุคคลของคนในชุมชน รวมถึงศึกษาถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ว่ามีรูปแบบและทิศทางในอนาคตอย่างไร เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการขยะของชุมชนอย่างถูกต้องและยั่งยืน ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรเหล่านี้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้า

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย 2) ศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี และ 3) นำเสนอรูปแบบและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานของการศึกษา

สมมติฐานสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ คือ 1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี และ 2) ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

งานวิจัยนี้มีขอบเขตแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและพฤติกรรมและการปฏิบัติของคนในชุมชนโดยมีขอบเขตประชากร ประกอบด้วย 1) เชิงปริมาณ คือประชากรในเทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมืองนนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 22,687 คน 15,224 ครัวเรือน ในเขตการปกครองทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านวัดแดง หมู่ที่ 2 บ้านคลองบางก่าลัง หมู่ที่ 3 บ้านคลองหลุมมะดัน หมู่ที่ 4 บ้านไทรมาเหนือ หมู่ที่ 5 บ้านไทรมาได้ และหมู่ที่ 6 บ้านบางประดู่ และ 2) ประชากรของการศึกษาเชิงคุณภาพ คือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน คือ ช่วงปีพ.ศ. 2561 – 2562

วิธีการดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ประกอบด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในลักษณะกรณีศึกษาเฉพาะพื้นที่ เทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี แบบออกเป็นการศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพดังนี้

1) การศึกษาเชิงปริมาณ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ ทาโร ยามาเน่ กำหนดระดับความเชื่อมั่น 90% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และมีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามขอบเขตหมู่บ้าน ครบทั้ง 6 หมู่บ้านในสัดส่วนที่เท่ากัน จากนั้นแจกแบบสอบถามด้วยวิธีการสุ่มแจกอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามที่ต้องการ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 25 – 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 โดยศึกษาจากตัวแปรตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะส่วนบุคคล และตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในเทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี

2) การศึกษาเชิงคุณภาพ คือการนำเสนอรูปแบบและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นการนำผลการศึกษาเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการสัมภาษณ์บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลไทรมา จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 3 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบล ไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบเปิดให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น มีเนื้อหาการสัมภาษณ์ในเชิงวิเคราะห์ถึงผลการ

ดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลไทรมา จังหวัดนนทบุรี ของปี พ.ศ. 2561 ที่ผ่านมา ถึงสถานการณ์ขยะมูลฝอยในปัจจุบัน รวมถึงการวางแผนและนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยในอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้รูปแบบการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) สำหรับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลใช้วิธีคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และนำเสนอในรูปแบบของตารางและแผนภูมิ และข้อมูลด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยจำแนกเป็นผู้ที่ได้คะแนน ออกเป็นจำนวนคนที่ได้คะแนน และคะแนนเฉลี่ยของระดับความรู้ สำหรับข้อมูลด้านพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกเป็นรายชื่อ รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ใช้สถิติ Independent t-test ศึกษาตัวแปรเพศ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในการศึกษาตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลด้านอื่น และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จับประเด็นด้านเนื้อหา ลำดับความสำคัญ จัดหมวดหมู่ของเนื้อหา จากนั้นสรุปประเด็นหลักโดยจำแนกตามวิธีการแก้ไข ปัญหา การวิเคราะห์แบบบูรณา การข้อมูลทั้งสองรูปแบบเข้าด้วยกัน และอภิปรายผลในเชิงวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาลตำบลไทรมา อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ในรูปแบบของความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54 มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไปมีการศึกษา ในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 24 เป็นผู้ที่มียรายได้ระหว่าง 10,000 – 15,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3- 4 คน และส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ที่ตำบลไทรมามาเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี 2) ระดับความรู้พื้นฐานในภาพรวมในระดับ “ปานกลาง” 2) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยใน

ระดับ “บางครั้ง” 3) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ทางบวกในระดับ “ปานกลาง” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า 1) ผลการดำเนินงานของเทศบาลในปีที่ผ่านมาสามารถช่วยให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและลดปริมาณขยะลงได้จริง แต่ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวินัยเรื่องการทิ้งขยะของคนในชุมชนได้ 2) ดำเนินการบริหารจัดการขยะต่อไปโดยสิ่งสำคัญคือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนให้มีวินัย รักความสะอาด มีวินัยในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอย่างจริงจังมากขึ้น และ 3) จัดเวรยามการเฝ้าระวังไม่ให้คนจากชุมชนอื่นนำขยะมาทิ้งในชุมชนเทศบาลตำบลไทรมา้ได้ ช่วยให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเรียนรู้วิธีสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขยะประเภทต่างๆ เพื่อนำไปขายเป็นรายได้กลับมาให้ตนเองและชุมชน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายประเด็นที่ค้นพบโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเทศบาลตำบลไทรมา้ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งจากผลการศึกษาที่พบว่า ความรู้พื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” และเมื่อพิจารณาถึงข้อคำถามความรู้พื้นฐานแล้วพบว่าในบางข้อมีผู้ตอบถูกต้องต่ำกว่า 50% ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เช่นข้อคำถามที่ว่า “ขวดยาฆ่าแมลง ต้องทำลายโดยใช้ระบบเตาเผาเท่านั้น” ซึ่งคำตอบที่ถูกต้องคือ “ใช่” มีผู้ที่ตอบถูกต้องเพียง 41 คนเท่านั้น หรือข้อคำถามที่ว่า “ขยะประเภทอันตราย ต้องนำไปทำลายอย่างถูกวิธีเช่น ฝังกลบไว้ข้างบ้าน” ซึ่งคำตอบที่ถูกต้องคือ “ไม่ใช่” มีผู้ได้คะแนน เพียง 34 คน อีกทั้งข้อคำถามที่ว่า “มูลฝอยอันตราย เช่น วัตถุไวไฟ ควรนำไปทิ้งในถังขยะทั่วไปที่สวนสาธารณะ เพื่อทิ้งให้ห่างจากบ้าน” ซึ่งคำตอบที่ถูกต้องคือ “ไม่ใช่” มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 45 คน แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ระหว่างขยะธรรมดา กับขยะมีพิษ รวมถึงการทำลายขยะประเภทนี้อย่างถูกวิธี ดังเช่นที่กรมควบคุมมลพิษ (2547) (การจัดการขยะมูลฝอย, ค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://www.pcd.go.th>) กล่าวว่า การกำจัดขยะมีพิษและขยะอันตรายต้องทำโดยผู้ที่ชำนาญ นำไปฝังกลบในที่ปลอดภัยที่สุดห่างไกลชุมชน ไม่ใช่ฝังกลบข้างบ้านที่พักอาศัย และสำหรับวัตถุไวไฟ ที่จัดว่าเป็นขยะประเภทอันตรายมาก ห้ามทิ้งในสวนสาธารณะหรือใกล้บ้านเรือนเด็ดขาด เพราะอาจทำให้เกิด

อันตรายเป็นได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามหากมองในภาพรวมแล้ว พบว่าระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลางและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการช่วยลดขยะในครัวเรือนในเบื้องต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเทศบาลตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งจากผลการศึกษาที่พบว่า คนในชุมชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งพฤติกรรมการลดขยะ และพฤติกรรมการคัดแยกขยะในระดับ “บางครั้ง” เท่านั้น สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้แทนจากเทศบาล ตำบลไทรมา จังหวัดนนทบุรีที่สรุปได้ว่า “การพยายามแก้ไขปัญหามาของเทศบาลยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เป็นเพราะพฤติกรรมของคนในชุมชนเองยังไม่เปลี่ยนแปลง ยังไม่มีวินัย ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่ทางเทศบาลจัดขึ้นนั้น ยังไม่จูงใจและปรับเปลี่ยนทัศนคติของสมาชิกในชุมชนจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ อุทัย หิรัญโต (2526, หน้า14) ที่สรุปว่า พฤติกรรมทางกายจะเปลี่ยนแปลงได้นั้นจะเกิดจากความคิดจิตใจที่คิดว่าจะทำหรือลงมือกระทำเป็นประจำจนเป็นความเคยชิน หรือดังเช่นทฤษฎีของครอนบาค (Cronbach, 1972, p.14 อ้างถึงใน ปนัดดา รุจะศิริ, 2555, หน้า 9) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ 1) การตั้งเป้าหมายทั้งส่วนตัวและส่วนรวมหรือตั้งเป้าหมายร่วมกันอย่างเข้มแข็ง 2) ความพร้อม 3) สถานการณ์ 4) การแปลความหมาย 5) ลงมือทำ 6) ผลที่ตามมา 7) ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง ซึ่งหากสมาชิกในชุมชนร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งแล้ว ยังพบกับปัญหาอีก ทุกคนก็จะยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น และร่วมมือกันหาวิธีแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นต่อไป นอกจากนี้จากผลการทดสอบสมมติฐานที่พบว่าระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้น จึงสามารถสรุปได้แน่ชัดว่าพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลไทรมา อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี ขึ้นอยู่กับความรู้พื้นฐานและความเข้าใจ สอดคล้องกับจรรยา ปานพรม (2554, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปว่า เมื่อสมาชิกในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนมากพอจะมีพฤติกรรมการให้ความร่วมมือเป็นอย่างมาก นอกจากนี้จะเกิดการตั้งเป้าหมายร่วมกันในชุมชนและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อส่วนรวมในที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ประภาวีน เติตขุนทด (2554, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า หากเทศบาลมีการ

จัดฝึกอบรมให้ความรู้กับประชาชนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแล้ว ประชาชนจะมีพฤติกรรมคัดแยกขยะมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอรูปแบบและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาลตำบลไทรม้า อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จากผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสรุปเป็นแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของเทศบาลตำบลไทรม้า อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีได้ดังนี้

1) ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะอย่างมีวินัย และส่งเสริมการให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในชุมชนในรูปแบบต่างๆ และควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะ

2) จัดให้มีการนำเศษขยะแห้งออกมาขายเป็นรายได้ในครัวเรือน และเห็นประโยชน์จากการคัดแยกขยะ

3) จัดกิจกรรมที่จะมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในชุมชนเพื่อให้ความพึงพอใจ และเป็นแรงจูงใจในการสร้างวินัยของตนเอง

4) จัดกิจกรรมสร้างความสามัคคี รักบ้านเกิด ตั้งเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้ชุมชนเทศบาล ตำบลไทรม้า เป็นชุมชนปลอดขยะอย่างยั่งยืน

5) จัดกิจกรรมประกวดต่างๆ เพื่อให้แรงเสริมกับสมาชิกในชุมชน เช่น ประกวดสิ่งประดิษฐ์จากขยะ หรือประกวดความสะอาด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในทางวิชาการ

1) ควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากขึ้น เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริงของชุมชนในเทศบาลตำบลไทรม้า อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

2) ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชน เพื่อหาปัจจัยที่จะช่วยสร้างพฤติกรรมและวินัยการลดและคัดแยกขยะอย่างแท้จริง

3) ควรศึกษากับชุมชนอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลและนำผลการศึกษามาปรับใช้หรือบูรณาการแนวคิด และปรับปรุงระบบการดำเนินงานต่อไป

4) ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการของเทศบาลเพื่อนำผลมาปรับปรุง แก้ไข และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. *ขยะมูลฝอยและการใช้ประโยชน์*. ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_rubbish.htm.
- จรรยา ปานพรม. (2554). *การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน : เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปนัดดา รุจศิริ. (2555). *พฤติกรรมการจัดการขยะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนานาชาติเทิร์ลส์. วิทยานิพนธ์. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- ประภาพร แก้วสุกใส. (2549). *การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ประภาวิน เติตขุนทด. (2554). *พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี และ ศุภวรรณ ภิรมย์ทอง. (2558). *การจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา*. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2558 : หน้า 7 – 8.
- ลักขณา เสรีวัฒน์. (2544). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2526). *สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์